

Se sändlista

Miljödepartementet
103 33 STOCKHOLM

**Kärnavfallsrådets svar på remiss från Miljödepartementet:
Förslag till direktiv om hantering av använt kärnbränsle och radioaktivt
avfall. (Dnr: M2010/4313/Mk)**

Ärendet

Miljödepartementet har remitterat Kommissionens förslag till Rådets direktiv om hantering av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall. Det förslagna direktivet innehåller ett rättsligt ramverk på EU-nivå för hantering av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall.

Det allmänna målet för förslaget är enligt Kommissionen att upprätta ett rättsligt ramverk på EU-nivå för hanteringen av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall, som en integrerad del av en säker användning av kärnenergi för elproduktion och av joniserande strålning inom medicin, industri, jordbruk, forskning och utbildning.

Direktivet gäller

- alla led i hanteringen av använt kärnbränsle då det använda kärnbränslet uppkommer vid drift av civila kärnreaktorer eller hanteras i civila verksamheter,
- alla led i hanteringen av radioaktivt avfall, från generering till slutförvaring, då det radioaktiva avfallet kommer från civila verksamheter eller hanteras inom civila verksamheter.

Direktiv gäller inte avfall från utvinningsindustrin som kan vara radioaktivt och som omfattas av direktiv 2006/21/EG. Direktiv gäller heller inte godkända utsläpp.

Kärnavfallsrådets ställningstagande

Förslaget utgör en viktig del i ett Europeiskt ramverk

Kärnavfallsrådets bedömning är att Kommissionens förslag till ett rättsligt ramverk på EU-nivå utgör en viktig del i en säker hantering av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall i Europa. Förslaget kompletterar på ett bra sätt Rådets direktiv 2009/71/Euratom om upprättande av ett gemensamt ramverk för kärnsäkerhet vid kärntekniska anläggningar.

Direktivets allmänna principer

Kärnavfallsrådet ställer sig bakom och välkomnar de allmänna principerna för bestämmelserna i avfallsdirektivet nämligen att medlemsstaterna ska säkerställa att

a) så lite radioaktivt avfall som möjligt genereras, både i fråga om aktivitet och volym, genom lämpliga designrelaterade åtgärder och drift- och avvecklingsrutiner, inklusive återvinning och återanvändning av konventionella material,

b) de ömsesidiga beroendeförhållandena mellan alla leden vid genereringen och hanteringen av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall beaktas,

c) inga orimliga bördor lämnas över till kommande generationer,

d) använt kärnbränsle och radioaktivt avfall hanteras på ett säkert sätt, även på lång sikt.

En annan viktig princip som omfattas av direktivet är att radioaktivt avfall ska slutförvaras i den medlemsstat som det genererades i, såvida inte avtal har slutits mellan medlemsstater om att använda slutförvarsanläggningar i en av medlemsstaterna.

Förslaget är i stort förenligt med svensk lagstiftning

Förslaget omfattar de viktigaste aspekterna vad gäller rättsliga instrument för hantering av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall, tillämpningsområde, ansvarsfördelning och krav på färdigheter, säkerhetskrav, möjlighet till samråd och insyn samt åtgärder för att säkerställa finansiella resurser. Förslaget är – så när som på en punkt - förenligt med gällande svensk lagstiftning inom området och medför inte behov av skärpta krav eller lagändringar.

Nationellt program för hanteringen av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall

Enligt Kommissionens förslag ska medlemsstaterna upprätta, genomföra och uppdatera ett nationellt program som omfattar alla typer av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall och avse alla led i hanteringen från generering till slutförvaring. Medlemsstaterna ska anmäla sina nationella program och efterföljande betydande ändringar till kommissionen.

Förslaget om ett nationellt program i detta avseende omfattas inte av gällande rätt i Sverige.

I lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet finns visserligen ett krav på att reaktorinnehavarna ska upprätta ett allsidigt forsknings- och utvecklingsprogram för sin avfallshantering.

Lagstiftningen som rör finansiella åtgärder för hanteringen av restprodukter från kärnteknisk verksamhet innebär att de tillståndshavare som hanterar använt kärnbränsle och radioaktivt avfall ska upprätta kostnadsberäkningar som redovisar de åtgärder dessa avser att vidta för hantering och slutförvaring av avfallet. I Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter finns bestämmelser om att verksamhetsutövarna ska upprätta avfallsplaner som beskriver det radioaktiva avfall som uppkommer, utsläppen och det slutliga omhändertagandet av avfallet. Dessa avfallsplaner ska hållas uppdaterade och finnas tillgängliga hos verksamhetsutövaren.

Kärnavfallsrådet ställer sig bakom tanken på ett nationellt program som en utgångspunkt för ett nationellt ansvarstagande när det gäller hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall. Rådet anser att detta bidrar till öppenhet och kvalitetssäkring av hanteringen av radioaktivt avfall.

Enligt Rådets uppfattning bör Kommissionen göra tydligt på vilket sätt som ett nationellt program enligt Kommissionens förslaget kan harmonieras med bestämmelsen i artikel 37 i Euratomfördraget för att undvika dubbelreglering och onödig byråkrati på detta område. Enligt artikel 37 är varje medlemsstat skyldig att underrätta kommissionen om sina planer för deponering av radioaktivt avfall. Informationen skall vara sådan att det blir möjligt för kommissionen att fastställa om planens genomförande kan medföra en radioaktiv kontamination av vatten, jord eller luft i en annan medlemsstat.

Rådet vill i sammanhanget även betona vikten av att principen, som kom till uttryck i anslutningsakten vid Sveriges anslutning till EU, att varje medlemsstat ansvarar för sin egen politik gällande hantering av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall, i alla delar respekteras av Euratomgemenskapen.

Beslut i detta ärende har fattats av Kärnavfallsrådet. Ärendet har beretts av kanslichef Holmfridur Bjarnadottir, ledamot Clas-Otto Wene och sakkunnig Ingvar Persson.

Torsten Carlsson

Holmfridur Bjarnadottir

Sändlista

*Kopia för kännedom till:
Strålsäkerhetsmyndigheten*